

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษารูปแบบการสร้างเสริมพฤติกรรมการอ่านและเครือข่ายเยาวชนนักอ่านในจังหวัดเลย ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูล สรุป อภิปรายผลและนำเสนอข้อเสนอแนะในการวิจัยดังต่อไปนี้

5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 5.1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการอ่านของเยาวชนในจังหวัดเลย
- 5.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการอ่านของเยาวชนในจังหวัดเลย
- 5.3 เพื่อศึกษารูปแบบการสร้างเสริมพฤติกรรมการอ่านของเยาวชนในจังหวัดเลย
- 5.4 เพื่อประเมินรูปแบบการสร้างเสริมพฤติกรรมการอ่านของเยาวชนในจังหวัดเลย
- 5.5 เพื่อสร้างเครือข่ายเยาวชนนักอ่านในจังหวัดเลย

5.2 สรุปผลการวิจัย

5.2.1 ผลการศึกษากิจกรรมการอ่านของเยาวชนในจังหวัดเลย

การศึกษากิจกรรมการอ่านของเยาวชนในจังหวัดเลยทั้ง 3 ระดับ พบว่า

5.2.1.1 ประเภทหนังสือที่อ่าน เยาวชนทั้ง 3 ระดับ อ่านหนังสือเหมือนกัน คือ อ่านหนังสือในรายวิชาที่กำลังเรียน สำหรับหนังสือประเภทอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากวิชาที่เรียน เยาวชนระดับประถมศึกษาชอบอ่านหนังสือประเภทการ์ตูนหนังสือเกร็ดความรู้ทั่วไป เยาวชนระดับมัธยมศึกษาอ่านหนังสือประเภทนวนิยายการ์ตูน นิตยสาร และหนังสือที่ชื่นชอบอื่น ๆ เช่น หนังสือเพลง สำหรับเยาวชนระดับอุดมศึกษาชอบอ่านการ์ตูน หนังสือพิมพ์ นวนิยาย วารสาร/นิตยสาร เกร็ดความรู้ต่าง ๆ หนังสือธรรมะและหนังสือเกี่ยวกับประวัติศาสตร์

5.2.1.2 เหตุผลที่อ่านหนังสือและไม่อ่านหนังสือ เยาวชนทั้ง 3 ระดับ ให้เหตุผลที่อ่านหนังสือเรียนตรงกันว่า เพื่อเตรียมสอบ และอ่านหนังสือนอกเหนือจากหนังสือเรียน อ่านเพื่อความสนุกสนาน ทำให้ผ่อนคลายจากการเรียน การอ่านยังให้ข้อคิดและได้ความรู้เพิ่มขึ้น และที่สำคัญมีแบบอย่างที่ดี ทำให้อยากอ่านหนังสือ นอกจากนี้ ลักษณะของหนังสือก็มีส่วนสำคัญที่ดึงดูดใจให้อยากอ่าน สำหรับเหตุผลที่ไม่อ่านหนังสือเนื่องจากอ่านไม่ได้ อ่านไม่คล่อง โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา ส่วนเหตุผลที่ตรงกันของเยาวชนทั้ง 3 ระดับ คือ ไม่มีเวลาอ่าน เนื่องจากใช้เวลาไปกับกิจกรรมอย่างอื่นมากกว่า เช่น เล่นเกมส์ สื่อสารออนไลน์ ดูหนัง ฟังเพลง เป็นต้น นอกจากนี้ เยาวชนระดับอุดมศึกษายังให้เหตุผลเพิ่มเติมว่า หนังสือในปัจจุบันมีราคาแพง สภาพแวดล้อมไม่เอื้อต่อการอ่าน อิทธิพลของเทคโนโลยี ไม่ได้รับการปลูกฝังให้รักการอ่านหนังสือตั้งแต่เด็ก ไม่มีเวลาเลือกที่จะดูและฟังมากกว่าการอ่าน หนังสือไม่มีคุณภาพ และขาดการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง

5.2.1.3 แรงบันดาลใจในการอ่านหนังสือ เยาวชนทั้ง 3 ระดับโดยส่วนใหญ่ให้เหตุผลตรงกันว่า เกิดจากเป้าหมายของตนเอง คือ อยากมีความรู้ อยากประสบความสำเร็จด้านการเรียน มีผลการเรียนดี อยากประสบความสำเร็จในชีวิต และมีคนที่ชื่นชอบเป็นต้นแบบ

5.2.1.4 ผลจากการอ่านและไม่อ่านหนังสือ เยาวชนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา กล่าวถึงผลที่ได้จากการอ่านหนังสือตรงกันว่า การอ่านทำให้เรียนเก่งขึ้น ทำข้อสอบได้ สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน มีความเจริญก้าวหน้าและมีความคิดสร้างสรรค์ในการดำเนินชีวิต ประกอบอาชีพที่ดี ประเทศชาติเจริญและพัฒนามากขึ้น เท้าทันประเทศอื่นๆ ส่วนเยาวชนระดับอุดมศึกษา เพิ่มเติมว่า การอ่านทำให้ได้พัฒนาตนเอง มีความคิดรอบคอบ ทำให้รู้เท่าทันเหตุการณ์ เป็นบ่อเกิดแห่งประสบการณ์ ได้เรียนรู้เกี่ยวกับภาษา ทำให้เห็นช่องทางในการประกอบอาชีพในอนาคต มีความมั่นใจมากขึ้น กล้าแสดงออก ทำให้เรามีความรู้มากพอที่จะออกไปสู่โลกภายนอก ทำให้มีบุคลิกภาพภูมิฐาน น่าเชื่อถือ

ในทางตรงกันข้ามหากคนไม่อ่านหนังสือ จะทำให้ผลการเรียนไม่ดี อ่านหนังสือไม่ออก เขียนไม่ได้ เข้ากับสังคมไม่ได้ เข้าใจอะไรได้ยาก ไม่มีความรู้ ไม่สามารถคิดได้ ขาดทักษะในการสื่อสาร ไม่ทันเหตุการณ์ โลกทัศน์แคบลง ไม่มีมุมมองใหม่ ๆ รู้แต่สิ่งเดิม ๆ ปฏิบัติเดิม ๆ ที่สำคัญคือ ขาดทักษะในการดำรงชีวิตในสังคม และส่งผลต่อประเทศชาติ เนื่องจากประชากรไม่มีคุณภาพ

5.2.2 ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการอ่านของเยาวชนในจังหวัดเลย

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการอ่านของเยาวชนในจังหวัดเลย พบว่า มีปัจจัยด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

5.2.2.1 ครอบครัว บุคคลที่มีบทบาทต่อพฤติกรรมการอ่านของลูกคือ พ่อ แม่ เพราะพ่อแม่ส่วนใหญ่เอาใจใส่เรื่องการเรียนของลูก และต้องการให้ลูกประสบความสำเร็จด้านการเรียน จึงส่งเสริมสนับสนุนให้ลูกอ่านหนังสือ

5.2.2.2 ครู/โรงเรียน โรงเรียนและครูเปรียบเหมือนกับครอบครัวที่สอง นอกจากสอนแล้ว ครูก็มีส่วนส่งเสริมเรื่องการอ่าน เพราะครูคอยแนะนำให้อ่านหนังสือ ทั้งที่เกี่ยวกับการเรียนโดยตรงและหนังสือดีๆ พร้อมทั้งจัดมุมหนังสือไว้ในห้องเรียน ทำให้สะดวกในการอ่าน นอกจากนี้ โรงเรียนมีกิจกรรมมากมายที่สร้างเสริมพฤติกรรมการอ่านของนักเรียน

5.2.2.3 เพื่อน เด็กและเยาวชนเป็นวัยที่ติดเพื่อน ถ้าคบเพื่อนผู้ที่มีนิสัยรักการอ่าน ซึ่งเพื่อนจะเป็นแบบอย่างที่ดี ทำให้อยากเลียนแบบเพื่อน อยากเก่งเหมือนเพื่อน ดังนั้น การเลือกเพื่อนที่มีลักษณะดังกล่าว มีส่วนทำให้เกิดความสามารถและมีพฤติกรรมในการอ่านที่ดี

5.2.2.4 แหล่งเรียนรู้/แหล่งสารสนเทศ ได้แก่ ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดประจำหมู่บ้าน ห้องสมุดมหาวิทยาลัย หอสมุดแห่งชาติ ตลอดจนมุมหนังสือในบ้าน ห้างสรรพสินค้า สถานที่ทำงาน สถานีรถไฟ สถานีขนส่งโดยสาร สนามบิน ห้างสรรพสินค้า บนมอเตอร์สปอร์ต บนมอเตอร์สปอร์ตโดยสารประจำทาง เป็นต้น ควรจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการอ่าน เช่น สะอาด สวยงาม สะดวก สว่าง มีระเบียบ ทำให้มีชีวิตชีวา น่าเข้าไปใช้บริการ มีทรัพยากรสารสนเทศที่ดีเหมาะสม และตรงกับความต้องการของผู้ใช้ เปิดให้บริการอย่างเพียงพอกับความต้องการของผู้ใช้ มีเครื่องมือที่ใช้ในการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศได้โดยสะดวก ซึ่งแหล่งเรียนรู้เหล่านี้นอกจากการเรียนรู้โดยตรงแล้ว ยังเป็นการบริการเพื่อให้ประชาชนได้ใช้เวลาว่างและพักผ่อนโดยการอ่านหนังสือได้อีกด้วย

5.2.2.5 สื่อส่งเสริมการอ่าน ปัจจุบันเป็นโลกของการสื่อสารหลากหลายรูปแบบ มีสื่อที่ทันสมัยมากมาย ล้วนแต่เป็นสื่อที่น่าสนใจ ซึ่งเยาวชนส่วนมากสามารถเข้าถึงสื่อและติดตามเหล่านี้ได้ง่าย สะดวก หลากหลายช่องทาง ซึ่งสื่อที่ส่งเสริมการอ่านโดยตรงก็มีมากมาย ยกตัวอย่าง

เช่น รายการโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ รายการวิทยุ สื่อออนไลน์ จากตัวอย่างสื่อเหล่านี้ หากได้รับการส่งเสริมและมีการประชาสัมพันธ์ ผู้เกี่ยวข้องจะมีการพัฒนาทั้งรูปแบบและเนื้อหา มีกิจกรรมและโครงการอย่างต่อเนื่อง ก็จะเป็นช่องทางที่จะส่งเสริมให้เยาวชนสามารถเข้าถึงและติดตาม เป็นการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านได้อย่างกว้างขวาง

5.2.2.6 แบบอย่างที่ดีด้านการอ่าน เยาวชนเป็นวัยที่กำลังลอกเลียนแบบจากบุคคลที่เขาชื่นชอบ ถ้าเห็นคนที่กำลังเป็นที่ชื่นชอบทำอะไร มีพฤติกรรมอย่างไร พวกเขาก็จะทำตาม เช่น ดารา นักร้อง ครู อาจารย์ นักการเมือง หรือบุคคลอื่น ๆ

5.2.2.7 ลักษณะของหนังสือ เช่น ปกหนังสือสวย สีสัน ลูกเล่น ทำให้เพลิดเพลิน ผู้ที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมสนับสนุนและให้ความสำคัญกับลักษณะของหนังสือก่อนจัดทำเป็นรูปเล่มหรือวางจำหน่าย

5.2.3 ผลการศึกษารูปแบบการสร้างเสริมพฤติกรรมกรรมการอ่านของเยาวชนในจังหวัดเลย

จากการศึกษาพฤติกรรมกรรมการอ่านและปัจจัยที่ส่งเสริมการอ่านของเยาวชนในจังหวัดเลยพบประเด็นสำคัญที่สามารถนำไปเป็นแนวคิดในการพัฒนากิจกรรมสร้างเสริมการอ่านของเยาวชนในจังหวัดเลย ดังต่อไปนี้

5.2.3.1 พฤติกรรมการอ่านของเยาวชนประเภทของหนังสือที่อ่าน ส่วนใหญ่เป็นหนังสือที่ใช้ประกอบการเรียน การทำรายงานตามที่ครูมอบหมาย มีบางส่วนและถือว่าเป็นส่วนน้อยที่อ่านหนังสือตามความชอบและความสนใจ แต่ก็จะเป็นหนังสือประเภทให้ความบันเทิง เช่น การ์ตูน นวนิยาย วารสาร นิตยสาร เป็นต้น ซึ่งเยาวชนได้ให้เหตุผลเกี่ยวกับการอ่านว่า อ่านเพื่อเตรียมสอบ อ่านเพื่อประกอบการทำรายงานส่งครู และอ่านเพื่อผ่อนคลาย อ่านเพื่อความสนุกสนาน อยากติดตามเรื่องราวต่าง ๆ แต่เหตุผลที่เยาวชนไม่ชอบอ่านหนังสือ เยาวชนระดับประถมศึกษาบอกว่าอ่านไม่คล่อง อ่านคำยาก ๆ ไม่ได้ จึงทำให้ไม่เข้าใจ จึงใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับการเล่นเกมคอมพิวเตอร์มากกว่า สำหรับเยาวชนระดับมัธยมศึกษาให้เหตุผลเพิ่มเติมว่า หนังสือไม่น่าสนใจ บางเล่มเนื้อหาเยิ่นเย้อ จึงไปสนใจสื่ออย่างอื่นที่น่าสนใจกว่า เช่น ดูหนัง ฟังเพลง อินเทอร์เน็ต เป็นต้น ซึ่งเหตุผลดังกล่าว เยาวชนระดับอุดมศึกษา กล่าวสอดคล้องกันว่า หนังสือในปัจจุบันมีราคาแพง ยังมีสีสันก็ยิ่งแพง และขาดแรงจูงใจในการอ่าน ไม่ได้มีการปลูกฝังให้รักการอ่านหนังสือตั้งแต่เด็ก

สำหรับแรงบันดาลใจในการอ่านหนังสือนั้น เยาวชนทั้ง 3 ระดับ ให้เหตุผลตรงกันว่าอ่านเพื่อเป้าหมายของตนเอง อยากได้ผลการเรียนดี ๆ อยากประสบความสำเร็จในชีวิต ซึ่งได้แรงบันดาลใจมาจากพ่อแม่ ครู เพื่อน และอ่านเพื่อเลียนแบบคนที่ตนเองชอบ เป็นต้น ซึ่งเยาวชนส่วนใหญ่สามารถบอกถึงผลดีของการอ่านหนังสือและผลเสียของการไม่อ่านหนังสือได้

5.2.3.2 ปัจจัยที่ส่งเสริมการอ่านของเยาวชนในจังหวัดเลยเยาวชนทั้ง 3 ระดับ ให้ข้อมูลตรงกันว่า ปัจจัยที่สำคัญที่สุด คือ การปลูกฝังจากครอบครัว ซึ่งบุคคลที่มีบทบาทต่อพฤติกรรมการอ่านของลูก คือ พ่อ แม่ ถ้าครอบครัวใดพ่อแม่เอาใจใส่ต่อการเรียนของลูก เป็นแบบอย่างด้านการอ่าน ส่งเสริมสนับสนุนเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ หนังสือ ให้กับลูก ลูกก็จะซึมซับเกี่ยวกับการอ่านจนทำให้เกิดนิสัยรักการอ่าน นอกจากนี้ ครู สถาบันการศึกษา เพื่อน แหล่งเรียนรู้ แหล่งสารสนเทศ สื่อส่งเสริมการอ่าน บุคคลที่เป็นแบบอย่างด้านการอ่าน และลักษณะหรือรูปแบบของหนังสือที่น่าสนใจ ก็เป็นปัจจัยที่สำคัญในการส่งเสริมการอ่านให้แก่เยาวชนให้รักการอ่านมากขึ้น

ดังนั้น จากผลการค้นพบดังกล่าว ประกอบกับการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คณะผู้วิจัยจึงได้พัฒนากิจกรรมที่สอดคล้องกับผลการศึกษาและเยาวชนทั้ง 3 ระดับ พร้อมทั้งตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขกิจกรรมโดยเยาวชนและผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวมีรายละเอียดดังนี้ 1) ระดับประถมศึกษา ชื่อกิจกรรม “นิทานทำมือ สีสรรสร้างสรรค์การอ่าน” ระดับประถมศึกษาปีที่ 3 2) ระดับมัธยมศึกษา ชื่อกิจกรรม “นักสืบวัยใส ไล่ใจการอ่าน” ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 3) ระดับอุดมศึกษา ชื่อกิจกรรม “One book one facebook” นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

5.2.3.2 ผลการจัดกิจกรรมการสร้างเสริมพฤติกรรมการอ่านของเยาวชนในจังหวัดเลย การจัดกิจกรรมการสร้างเสริมพฤติกรรมการอ่านของเยาวชนในจังหวัดเลย ทั้ง 3 ระดับ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนการจัดกิจกรรมและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ระหว่างวันที่ 9-30 กันยายน 2556 ซึ่งผลการจัดกิจกรรมดังกล่าวส่งผลต่อพฤติกรรมการอ่าน ปรากฏผลดังต่อไปนี้

1) ผลการจัดกิจกรรมการสร้างเสริมพฤติกรรมการอ่านระดับประถมศึกษา

จากการจัดกิจกรรม “นิทานทำมือ สีสรรสร้างสรรค์การอ่าน” ระดับประถมศึกษาปีที่ 3 โดยมีเยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 53 คน ซึ่งระหว่างการจัดกิจกรรมและหลังการจัดกิจกรรม เยาวชนเกิดการเรียนรู้และมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการอ่าน ปรากฏผลดังนี้

(1) ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม เยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่ ให้ความสนใจในกิจกรรม “นิทานทำมือ สีสรรสร้างสรรค์การอ่าน” โดยมีส่วนร่วมในการเลือกนิทานที่คณะผู้วิจัยเตรียมไว้หลายเรื่อง ในขณะที่ผู้เล่ากำลังเล่านิทานก็ฟังด้วยความตั้งใจร่วมแสดงความคิดเห็น ชักถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง ตัวละครและสามารถตอบคำถามที่ผู้เล่าได้เตรียมไว้ได้

(2) ผลงานหนังสือทำมือของเยาวชน หลังจากที่เยาวชนได้ฟังนิทาน ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับนิทาน จึงเกิดแรงบันดาลใจและจินตนาการที่จะสื่อความคิดของตนเอง โดยแต่งนิทานและวาดภาพประกอบนิทานที่แต่งขึ้นใหม่ ซึ่งผลงานส่วนใหญ่เป็นนิทานเกี่ยวกับเรื่องราวที่ใกล้ตัว ความใฝ่ฝัน และเป็นเรื่องที่ถูกถ่ายทอดมาจากผู้ใหญ่ เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา หรืออาจเป็นพ่อแม่ของเยาวชนเองยกตัวอย่างนิทานที่เยาวชนแต่งโดยใช้ชื่อเรื่องเลียนแบบนิทานที่เยาวชนได้ยินได้ฟังมา ได้แก่ นิทานเรื่องกระต่ายกับเต่า บ้านของฉัน โรงเรียนของฉัน เด็กเลี้ยงแกะ เป็นต้น นอกจากนี้ เยาวชนบางคนยังสามารถคิดและจินตนาการแต่งเรื่องขึ้นมาเองอย่างสร้างสรรค์ เช่น รถผีสิง ฉันไปเที่ยวทะเล ฉันชอบเป๊ปปม ปลากับดาว เป็นต้น

(3) ผลการแลกเปลี่ยนการอ่านนิทาน และผลการให้คะแนนหลังจากที่เยาวชนได้จัดทำนิทานเสร็จแล้วเยาวชนนำนิทานที่ได้แต่งขึ้นนำเสนอและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับเพื่อน ๆ ซึ่งเยาวชนมีความสนใจและกระตือรือร้นในการที่จะแลกเปลี่ยนนิทานกันอ่าน พร้อมทั้งชื่นชอบนิทานของเพื่อน เพราะเนื้อหาของนิทานมีความหลากหลาย ทั้งรูปแบบที่น่าสนใจและมีคติสอนใจที่เยาวชนสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน ยกตัวอย่างเช่น นิทานเรื่อง โรงเรียนของฉัน มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องราวการใช้ชีวิตในโรงเรียนของเด็กผู้หญิงคนหนึ่ง ที่ให้ข้อคิดในเรื่องการคบเพื่อนคะแนนของนิทานจึงอยู่ในระดับที่น่าพึงพอใจ

(4) ผลการประกวดและการมอบรางวัลผลการประกวดและมอบรางวัลในกิจกรรมโดยรวมคะแนนของเยาวชนทั้งหมด ผลปรากฏว่าคะแนนที่ออกมาเป็นที่ยอมรับของทุกคน และเมื่อพิจารณาคุณภาพของผลงานที่ได้รับรางวัลมีความสอดคล้องกับคะแนนโหวตของเยาวชน ซึ่งได้แก่ นิทานเรื่อง โรงเรียนของเรา กระต่ายตื่นตูม และโรงเรียนของฉัน

2) ผลการจัดกิจกรรมการสร้างเสริมพฤติกรรมการอ่านระดับมัธยมศึกษา

จากการจัดกิจกรรม“*นักสืบวัยใส ใฝ่ใจการอ่าน*”ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยมีเยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 100 คน ซึ่งระหว่างการจัดกิจกรรมและหลังการจัดกิจกรรมปรากฏผลดังนี้

(1) ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม เยาวชนส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมกิจกรรม “*นักสืบวัยใส ใฝ่ใจการอ่าน*” มีความสนใจและตั้งใจอ่านเอกสารที่คณะผู้วิจัยนำมาแจกให้ มีการค้นคว้าหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมเพื่อต่อยอดความรู้ เพื่อเตรียมตัวในการตอบคำถาม และร่วมแสดงความคิดเห็นกับเพื่อนๆ และคณะผู้วิจัยในครั้งต่อไป

(2) ผลการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อนจากการทำกิจกรรม กระบวนการกลุ่มของเยาวชนในการตอบคำถามแต่สัปดาห์ สมาชิกภายในกลุ่มมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมและแสดงความคิดเห็นร่วมกัน โดยมีการแบ่งหน้าที่ในแต่ละกลุ่ม เพื่อให้กิจกรรมไม่เกิดความวุ่นวาย และดำเนินไปอย่างสนุกสนาน นอกจากนี้ ยังมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่ม ทำให้เยาวชนมีความสนใจในการร่วมกิจกรรมมากขึ้นเช่น สมาชิกทุกคนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่มก่อนจะส่งตัวแทนไปตอบคำถาม

(3) ผลการประกวดและการมอบรางวัลการประกวดและการมอบรางวัล โดยการรวมคะแนนทั้งหมดในแต่ละสัปดาห์ และจากการตอบคำถามท้ายกิจกรรมของทุกกลุ่ม ผลปรากฏว่าคะแนนของแต่ละโรงเรียนมีความแตกต่างกันออกไป ตามระดับความสามารถในการตอบคำถาม การยอมรับผลคะแนนและการตัดสินของแต่ละกลุ่ม รวมถึงรางวัลที่ได้รับมีความเหมาะสมสอดคล้องกับผลคะแนน

(4) ผลจากการสะท้อนผลการเรียนรู้ หลังจากที่ยาวชนระดับมัธยมศึกษาได้เข้าร่วมกิจกรรม “*นักสืบวัยใส ใฝ่ใจการอ่าน*” ก็ได้ระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมดังกล่าว ผลปรากฏดังนี้

1. เป็นการเพิ่มประสบการณ์การอ่าน ทำให้มีความรู้เพิ่มมากขึ้น รู้ในสิ่งที่ยังไม่รู้ เช่น มีความรู้เกี่ยวกับอาเซียนมากยิ่งขึ้น เป็นต้น
2. ทำให้อยากอ่านหนังสือมากขึ้นเพราะกิจกรรมเป็นการกระตุ้นให้อยากอ่าน กระตุ้นให้อยากค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติม
3. เห็นประโยชน์จากการอ่านมากขึ้น
4. ทำให้มีเวลาว่างเพื่อใช้ในการอ่านหนังสือมากยิ่งขึ้น ซึ่งโดยปกติมักจะใช้เวลาส่วนใหญ่เล่นเกมคอมพิวเตอร์

5. ทำให้มีทักษะในการอ่านเพิ่มมากขึ้น เช่น อ่านแล้วสามารถสรุปประเด็นเรื่องที่อ่านได้ วิเคราะห์ได้ และสามารถแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ได้

6. มีความมั่นใจในตนเองมากยิ่งขึ้น เนื่องจากสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อน ๆ ได้ กล้าแสดงออก รู้และเข้าใจศักยภาพด้านการอ่านของตนเองมากขึ้น เพราะสามารถตอบคำถามได้ และยิ่งไปค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติม ก็ยังตอบคำถามได้มากยิ่งขึ้น

7. มีความรู้และทักษะในการสืบค้นข้อมูลมากยิ่งขึ้น เพราะมีเป้าหมายชัดเจนว่า ต้องการข้อมูลอะไรเพิ่มเติม และได้รับคำแนะนำจากคณะผู้วิจัย สามารถนำไปใช้ในการเรียนวิชาอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี

3) ผลการจัดกิจกรรมการสร้างเสริมพฤติกรรมการอ่านระดับอุดมศึกษา

จากการจัดกิจกรรม “One book one facebook” นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย โดยมีเยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 33 คน ซึ่งระหว่างการจัดกิจกรรมและหลังการจัดกิจกรรม ปรากฏผลดังนี้

(1) ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม เยาวชนส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมกิจกรรม “One book One face book” ให้ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม มีความกระตือรือร้นในการที่จะเลือกหนังสืออ่านแล้วนำมาวิจารณ์หนังสือของตนเองเพื่อที่จะให้ได้รับการคัดเลือกเป็นหนังสือดีที่อ่าน

(2) ผลการเลือกหนังสือที่ตนเองชื่นชอบ เยาวชนมีความสนใจในการที่จะเลือกหนังสือหลากหลายประเภท จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่น หนังสือประเภท ตำรา วรรณกรรม วรรณคดี วารสาร นิตยสาร เกร็ดความรู้ ทำให้ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมได้รับความรู้เกี่ยวกับหนังสือที่หลากหลาย เช่น สุขประณีต อัจฉริยะสร้างสุข นิตยสารแปลก กล้าคิดชีวิตเปลี่ยน White death ปมปริศนาผงมรณะ Top power สิ่งแรกในสยาม Good book คนแคะ หนังสือโป๊ หนึ่งคนตาย ล้านคนตื่น Reader diget เข้มทิศชีวิต ฝึเสื้อและดอกไม้ เป็นต้น

(3) ผลการแนะนำหนังสือที่แต่ละคนชื่นชอบ และผลโหวตหนังสือเล่มที่ถูกใจมากที่สุด “หนังสือดีที่อ่าน” จำนวน 4 เล่ม ได้แก่ 1. นิตยสารแปลก 2. White death ปมปริศนาผงมรณะ 3. สิ่งแรกในสยามและรางวัลชมเชย จำนวน 1 เล่ม คือ เข้มทิศชีวิต

(4) ผลจากการอ่าน “หนังสือดีที่อ่าน” จำนวน 4 เล่มที่ได้รับการโหวตสูงสุดเยาวชนมีความกระตือรือร้นเลือกอ่านหนังสือเล่มที่ตนสนใจรวมทั้งพิจารณาจากการแนะนำหนังสือของผู้ที่ได้รับการคัดเลือกบางคนก็เลือกอ่านมากกว่าหนึ่งเล่มจากนั้นเยาวชนแต่ละคนก็จะแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือ โดยผ่านเครือข่ายสื่อออนไลน์กลุ่มเฟสบุ๊ค ที่ชื่อว่า “อ่านเป็นนิจชีวิตเปลี่ยน” ซึ่งเยาวชนได้แสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ตามมุมมองของแต่ละคน โดยสอดแทรกเกร็ดความรู้ของหนังสือเล่มนั้นลงไปด้วย

(5) ผลการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อนและการเผยแพร่ข้อมูล จากการแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรม บนเฟสบุ๊คทำให้สมาชิกในกลุ่มได้แลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็น ทั้งผู้เข้าร่วมกิจกรรมและสมาชิกในกลุ่มเฟสบุ๊ค “อ่านเป็นนิจชีวิตเปลี่ยน” สนใจที่จะอ่าน

หนังสือดีน่าอ่านที่ได้รับการโหวตทั้ง 4 เล่ม เพราะผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ใช้ภาษาในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือที่น่าสนใจ ทำให้สมาชิกในกลุ่มเฟสบุ๊ก “อ่านเป็นนิจชีวิตเปลี่ยน” อยากเข้าร่วมในการทำกิจกรรมด้วยและเยาวชนตระหนักพร้อมให้ความสำคัญในการอ่านเพิ่มมากขึ้น

(6) ผลจากการสะท้อนผลการเรียนรู้และการตอบรับ เยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมสามารถวิจารณ์หรือแสดงความคิดเห็นหลังจากที่ได้อ่านหนังสือที่ตนสนใจได้เป็นอย่างดีอีกทั้งสามารถประเมินค่าหนังสือที่อ่าน มีเทคนิคการอ่านและการเลือกหนังสือประเภทต่างๆ เยาวชนให้ความสนใจเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในกลุ่มเฟสบุ๊ก “อ่านเป็นนิจชีวิตเปลี่ยน” ติดตามความเคลื่อนไหวต่างๆ เกี่ยวกับกิจกรรมที่จัดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ

(7) ผลการประกวดและการมอบรางวัล 5 รางวัล ได้แก่ (1) รางวัลชนะเลิศอันดับที่ 1 คือ นางสาวนิตยา จารุย์ วิจารณ์นิตยสารแปลก (2) รางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ 1 คือ นางสาวเบญจมาศ เรืองบุญ วิจารณ์หนังสือเข้มทิศชีวิต (3) รางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ 2 คือ นางสาวจิราภรณ์ เจริญศิลป์ วิจารณ์หนังสือ White death ปมปริศนาผงมรณะ (4) รางวัลชมเชย 2 รางวัล ได้แก่ เล่มที่ 1 นางสาวเกวลี เกษจัตุรัส วิจารณ์นิตยสารแปลก เล่มที่ 2 นางสาวตติยา สีหะวงศ์ วิจารณ์นิตยสารแปลก

5.2.4 ผลการประเมินการสร้างเสริมพฤติกรรมการอ่านของเยาวชนในจังหวัดเลย

5.2.4.1 ผลการประเมินการสร้างเสริมพฤติกรรมการอ่านระดับประถมศึกษา

จากการวิเคราะห์แบบสอบถามในการเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของเยาวชนระดับประถมศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิงจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 51 และเพศชายจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 49 มีความสนใจในการอ่านโดยภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X}=3.72, S.D.=0.81$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด 2 ลำดับแรก คือ อ่านเพื่อการศึกษาและการทำรายงาน ($\bar{X}=4.18, S.D.=0.83$) รองลงมา คือ อ่านเพื่อหาความรู้เพิ่มเติม ($\bar{X}=4.12, S.D.=0.95$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ อ่านเพื่อสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ($\bar{X}=3.49, S.D.=1.04$) และอ่านเพื่อแก้เหงา ($\bar{X}=3.49, S.D.=1.34$)

สำหรับด้านความพึงพอใจ พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X}=4.37, S.D.=0.56$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด 2 ลำดับแรก คือ สามารถนำความรู้ไปเผยแพร่/ถ่ายทอดแก่บุคคลอื่นได้ ($\bar{X}=4.53, S.D.=0.79$) รองลงมา คือ การตอบคำถามของวิทยากร ($\bar{X}=4.51, S.D.=0.74$) และด้านสถานที่สะอาดและมีความเหมาะสม ($\bar{X}=4.51, S.D.=0.71$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความพร้อมของอุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์ ($\bar{X}=4.10, S.D.=1.10$) และเมื่อพิจารณาความพึงพอใจในภาพรวมของแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านวิทยากรที่เป็นผู้นำในการจัดกิจกรรม ($\bar{X}=4.38, S.D.=0.59$) รองลงมา คือ ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ($\bar{X}=4.37, S.D.=0.68$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านสถานที่/ระยะเวลา/การประสานงาน ($\bar{X}=4.35, S.D.=0.63$)

5.2.4.2 ผลการประเมินการสร้างเสริมพฤติกรรมการอ่านระดับมัธยมศึกษา

จากการวิเคราะห์แบบสอบถามในการเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของเยาวชนระดับมัธยมศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิงจำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 45.5 และเพศชายจำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 50.5 นักศึกษามีสนใจในการอ่านโดยภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X}=3.89, S.D.=0.65$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด 2 ลำดับแรก คือ อ่านเพื่อหาความรู้เพิ่มเติม ($\bar{X}=4.24, S.D.=0.81$) รองลงมา คือ อ่านเพื่อเสริมความคิด ($\bar{X}=4.08, S.D.=0.81$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ อ่านเพื่อแก้เหงา ($\bar{X}=3.47, S.D.=1.21$)

สำหรับความพึงพอใจ พบว่า เยาวชนมีความพึงพอใจการเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X}=4.13, S.D.=0.52$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด 2 ลำดับแรก คือ สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการเรียนวิชาอื่นได้ ($\bar{X}=4.48, S.D.=0.83$) รองลงมา คือ ได้รับความรู้ใหม่มากขึ้น ($\bar{X}=4.41, S.D.=0.85$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความพร้อมของอุปกรณ์/สื่อบริการ ($\bar{X}=3.99, S.D.=0.94$) และเมื่อพิจารณาความพึงพอใจในภาพรวมของแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ($\bar{X}=4.33, S.D.=0.66$) รองลงมา คือ ด้านวิทยากรที่เป็นผู้นำในการจัดกิจกรรม ($\bar{X}=4.29, S.D.=0.61$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านสถานที่/ระยะเวลา/การประสานงาน ($\bar{X}=4.18, S.D.=0.59$)

5.2.4.3 ผลการประเมินการสร้างเสริมพฤติกรรมการอ่านระดับอุดมศึกษา

จากการดำเนินงานกิจกรรมสร้างเสริมพฤติกรรมการอ่านเยาวชนระดับอุดมศึกษา “One Book one facebook” ตั้งแต่การชี้แจงให้เยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมเข้าใจในวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย กิจกรรมการเลือกหนังสือ การนำเสนอหนังสือที่ตนเองสนใจ กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านสังคมออนไลน์ จนกระทั่งการประกวดและตัดสินผลงาน คณะผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง โดยการสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมและการสัมภาษณ์หลังจากสิ้นสุดกิจกรรม พบว่า เยาวชนมีความคิดต่อกิจกรรมและมีพฤติกรรมการอ่านที่เปลี่ยนไป ดังนี้คือ 1) เพิ่มประสบการณ์ด้านการอ่าน 2) เกิดแรงบันดาลใจในการอ่าน 3) ได้เรียนรู้รูปแบบในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านสังคมออนไลน์ 4) ได้เรียนรู้เทคนิคและรูปแบบในการนำเสนอหนังสือน่าอ่าน และได้ต่อยอดความคิดในการออกแบบในการนำเสนอหนังสือน่าสนใจ และ 5) มีนิสัยรักการอ่าน

5.2.5 ผลการสร้างเครือข่ายเยาวชนนักอ่านในจังหวัดเลย

การสร้างเครือข่ายมีหลากหลายรูปแบบ เช่น การศึกษาดูงาน การฝึกอบรม การพัฒนาผู้นำ การศึกษาแบบเจาะลึกในพื้นที่ และการถอดบทเรียนร่วมกัน ตลอดจนความเป็นเครือข่ายในสังคมยุคใหม่ เช่น เครือข่ายอินเทอร์เน็ต เครือข่ายทางอากาศของวิทยุ เป็นต้น แต่สำหรับการสร้างเครือข่ายเยาวชนนักอ่าน โดยใช้รูปแบบกิจกรรมการเข้าค่ายที่มีฐานการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมกิจกรรมการอ่านที่หลากหลาย ทำให้เยาวชนทั้ง 3 ระดับ คือ ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ที่เป็นแบบอย่างและให้คำแนะนำแก่น้อง น้องก็ได้แบบอย่างจากพี่ ตลอดจนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตลอดการเข้าค่าย ซึ่งแนวคิดดังกล่าวนี้ เกิดจากการระดมความคิดเห็นระหว่างนักวิจัยกับตัวแทนเยาวชนทั้ง 3 ระดับ และร่วมกันวางแผนเพื่อจัดกิจกรรม โดยให้ชื่อ

โครงการว่า “ค่ายเยาวชนยุคใหม่ ใส่ใจการอ่าน” เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันที่หลายหน่วยงานรณรงค์เรื่องการอ่านของเยาวชน และเพื่อเตรียมความพร้อมของเยาวชนสู่ประชาคมอาเซียน

5.2.5.1 ผลการประเมินความพึงพอใจผู้เข้าร่วมโครงการระดับประถมศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 50.7 และเป็นเพศชาย จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 49.3 มีความพึงพอใจการเข้าร่วมโครงการและการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X}=4.22, S.D.=0.59$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด 2 ลำดับแรก คือ ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมเหมาะสม ($\bar{X}=4.44, S.D.=0.87$) รองลงมา คือ มีความสนใจในการอ่านเพิ่มมากขึ้น ($\bar{X}=4.37, S.D.=0.72$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความสามารถในการอธิบายเนื้อหา ($\bar{X}=3.99, S.D.=0.93$) และเมื่อพิจารณาความพึงพอใจในภาพรวมของแต่ละด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสถานที่/ระยะเวลา/อาหาร ($\bar{X}=4.31, S.D.=0.68$) รองลงมา คือ ด้านความรู้ความเข้าใจ ($\bar{X}=4.23, S.D.=0.76$) และด้านการนำความรู้ไปใช้ ($\bar{X}=4.21, S.D.=0.82$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านวิทยากรประจำฐานการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.15, S.D.=0.66$)

5.2.5.2 ผลการประเมินความพึงพอใจผู้เข้าร่วมระดับมัธยมศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5 และเป็นเพศชาย จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 62.5 มีความพึงพอใจการเข้าร่วมโครงการและการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X}=4.29, S.D.=0.48$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด 2 ลำดับแรก คือ ความพร้อมของอุปกรณ์/วัสดุอุปกรณ์ ($\bar{X}=4.66, S.D.=0.78$) รองลงมา คือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอ่านหลังการเข้าค่าย ($\bar{X}=4.55, S.D.=0.64$) และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการเรียนได้ ($\bar{X}=4.55, S.D.=0.53$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมเหมาะสม ($\bar{X}=4.14, S.D.=0.89$) และเมื่อพิจารณาความพึงพอใจในภาพรวมของแต่ละด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการนำความรู้ไปใช้ ($\bar{X}=4.48, S.D.=0.49$) รองลงมา คือ ด้านความรู้ความเข้าใจ ($\bar{X}=4.35, S.D.=0.63$) และด้านวิทยากรประจำฐานการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.28, S.D.=0.47$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านสถานที่/ระยะเวลา/อาหาร ($\bar{X}=4.08, S.D.=0.68$)

5.2.5.3 ผลการประเมินความพึงพอใจผู้เข้าร่วมระดับอุดมศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 9.7 และเป็นเพศชาย จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 90.3 มีความพึงพอใจในการเข้าร่วมโครงการและการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X}=4.19, S.D.=0.41$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด 2 ลำดับแรก คือ มีความสนใจในการอ่านเพิ่มมากขึ้น ($\bar{X}=4.60, S.D.=0.50$) รองลงมา คือ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการเรียนได้ ($\bar{X}=4.52, S.D.=0.51$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการอ่านก่อนการเข้า ($\bar{X}=3.32, S.D.=0.60$) และเมื่อพิจารณาความพึงพอใจในภาพรวมของแต่ละด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการนำความรู้ไปใช้ ($\bar{X}=4.43, S.D.=0.44$) รองลงมา คือ ด้านวิทยากรประจำฐานการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.19, S.D.=0.43$) และด้านสถานที่/ระยะเวลา/อาหาร ($\bar{X}=4.11, S.D.=0.58$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความรู้ความเข้าใจ ($\bar{X}=3.84, S.D.=0.52$)

5.3 อภิปรายผล

จากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลตามลำดับ ดังต่อไปนี้

5.3.1 ผลการศึกษาพฤติกรรมการอ่านของเยาวชนในจังหวัดเลย ทั้ง 3 ระดับ พบว่า ประเภทหนังสือที่อ่าน เยาวชนทั้ง 3 ระดับ อ่านหนังสือเหมือนกัน คือ อ่านหนังสือในรายวิชาที่กำลังเรียนมากกว่าหนังสือประเภทอื่น ๆ ทั้งนี้ เนื่องจาก การอ่านหนังสือในรายวิชาที่กำลังเรียน เป็นการอ่านเพื่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เช่น อ่านเพื่อเตรียมสอบ หรืออ่านเพื่อเป็นกิจกรรมเสริมที่ครูกำหนดหรือบังคับให้อ่าน โดยการมอบหมายงานให้อ่านหนังสือ แล้วให้ตอบคำถามหรือสรุปเป็นความรู้เพื่อการทำรายงานส่ง การอ่านหนังสือของเยาวชนทั้ง 3 ระดับนี้ ไม่ได้อ่านเพราะความอยากรู้อยากเห็นหรือเพราะไม่มีนิสัยรักการอ่านนั่นเอง หากไม่มอบหมายงานหรือบังคับให้อ่าน ก็จะไม่อ่าน สอดคล้องกับ ผลการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติดำเนินการสำรวจการอ่านหนังสือของประชากร พ.ศ.2551 พบว่า คนที่มีวัยแตกต่างกัน มีความสนใจเลือกประเภทหนังสือที่อ่านแตกต่างกัน โดยวัยเด็กอ่านแบบเรียน/ตำราเรียนตามหลักสูตรสูงสุดร้อยละ 82.0 รองลงมา คือ นวนิยาย การ์ตูน หนังสืออ่านเล่น สำหรับวัยอื่นส่วนใหญ่อ่านหนังสือพิมพ์ รองลงมาจะเลือกประเภทหนังสือที่อ่านแตกต่างกันตามวัย คือ วัยเยาวชนอ่านนวนิยาย การ์ตูน หนังสืออ่านเล่น วัยทำงานอ่านนิตยสาร และวัยสูงอายุอ่านหนังสือ เอกสาร เกี่ยวกับคำสอนทางศาสนา

สำหรับหนังสือประเภทอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากวิชาที่เรียน เยาวชนระดับประถมศึกษาชอบอ่านหนังสือประเภทการ์ตูนหนังสือเกร็ดความรู้ทั่วไป เยาวชนระดับมัธยมศึกษาอ่านหนังสือประเภทนวนิยายการ์ตูน นิตยสาร และหนังสือที่ชื่นชอบอื่น ๆ เช่น หนังสือเพลง สำหรับเยาวชนระดับอุดมศึกษาชอบอ่านการ์ตูน หนังสือพิมพ์ นวนิยาย วารสาร/นิตยสาร เกร็ดความรู้ต่าง ๆ หนังสือธรรมะและหนังสือเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ สอดคล้องกับผลการสำรวจการอ่านหนังสือของประชากร พ.ศ.2556 พบว่า การอ่านหนังสือมีความแตกต่างกันตามวัย ระดับการศึกษา (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2556 : 3) แต่หากพิจารณาประเภทของหนังสือแล้วก็ไม่แตกต่างกัน เยาวชนทั้ง 3 ระดับ ชอบอ่านหนังสือการ์ตูนเป็นส่วนใหญ่ โดยให้เหตุผลว่า อ่านเพื่อความสนุกสนาน ทำให้ผ่อนคลายจากการเรียน แต่เยาวชนก็รู้ถึงผลจากการอ่านและไม่อ่านหนังสือ ซึ่งเยาวชนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา กล่าวถึงผลที่ได้จากการอ่านหนังสือตรงกันว่า การอ่านทำให้เรียนเก่งขึ้น ทำข้อสอบได้สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน มีความเจริญก้าวหน้าและมีความคิดสร้างสรรค์ในการดำเนินชีวิต ประกอบอาชีพที่ดี ประเทศชาติเจริญและพัฒนามากขึ้น เท่าทันประเทศอื่นๆ ส่วนเยาวชนระดับอุดมศึกษาเพิ่มเติมว่า การอ่านทำให้ได้พัฒนาดตนเอง มีความคิดรอบคอบ ทำให้รู้เท่าทันเหตุการณ์ เป็นบ่อเกิดแห่งประสบการณ์ ได้เรียนรู้เกี่ยวกับภาษา ทำให้เห็นช่องทางในการประกอบอาชีพในอนาคต มีความมั่นใจมากขึ้น กล้าแสดงออก ทำให้เรามีความรู้มากพอที่จะออกไปสู่โลกภายนอก ทำให้มีบุคลิกภาพภูมิฐาน น่าเชื่อถือ ในทางตรงกันข้ามหากคนไม่อ่านหนังสือ จะทำให้ผลการเรียนไม่ดี อ่านหนังสือไม่ออก เขียนไม่ได้ เข้ากับสังคมไม่ได้ เข้าใจอะไรได้ยาก ไม่มีความรู้ ไม่สามารถคิดได้ ขาดทักษะในการสื่อสาร ไม่ทันเหตุการณ์ โลกทัศน์แคบลง ไม่มีมุมมองใหม่ๆ รู้แต่สิ่งเดิมๆ ปฏิบัติเดิมๆ ที่สำคัญคือขาดทักษะในการดำรงชีวิตในสังคม และส่งผลต่อประเทศชาติ เนื่องจากประชากรไม่มีคุณภาพ

แต่ที่เยาวชนไม่อ่านหนังสือเนื่องจากอ่านไม่ได้ อ่านไม่คล่อง โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา ส่วนเหตุผลที่ตรงกันของเยาวชนทั้ง 3 ระดับ คือ ไม่มีเวลาอ่าน เนื่องจากใช้เวลาไปกับ

กิจกรรมอย่างอื่นมากกว่า เช่น เล่นเกมส์ สื่อสารออนไลน์ ดูหนัง ฟังเพลง เป็นต้น นอกจากนี้เยาวชนระดับอุดมศึกษายังให้เหตุผลเพิ่มเติมว่า หนังสือในปัจจุบันมีราคาแพง สภาพแวดล้อมไม่เอื้อต่อการอ่าน อิทธิพลของเทคโนโลยี ไม่ได้รับการปลูกฝังให้รักการอ่านหนังสือตั้งแต่เด็ก ไม่มีเวลาเลือกที่จะดูและฟังมากกว่าการอ่าน หนังสือไม่มีคุณภาพ และขาดการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับข่าวสดออนไลน์ (2552) พบว่า การอ่านหนังสือของกลุ่มวัยสูงอายุมิแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่กลุ่มอื่นมีแนวโน้มลดลง ซึ่งอาจเป็นเพราะมีสื่ออื่นที่น่าสนใจกว่า เช่น โทรศัพท์ เกมส์ เป็นต้น ซึ่งปัจจุบันสิ่งเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อเยาวชนเป็นอย่างมาก เพราะดูจากสถิติหรือข่าวต่าง ๆ ก็พบว่า เยาวชนมีแนวโน้มที่จะเสพติดสื่อ เหล่านี้เพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะเกมส์ สื่อและเทคโนโลยีต่าง ๆ เหล่านี้อาจเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สถิติการอ่านหนังสือของเยาวชนลดลง

5.3.2 ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการอ่านของเยาวชนในจังหวัดเลย พบว่ามีปัจจัยที่สำคัญ ๆ ดังนี้คือ ครอบครัว ครู/โรงเรียน เพื่อน แหล่งเรียนรู้/แหล่งสารสนเทศ สื่อส่งเสริมการอ่าน แบบอย่างที่ดีด้านการอ่าน และลักษณะของหนังสือ ทั้งนี้เนื่องจากครอบครัวเป็นสถาบันที่เล็กที่สุด แต่มีบทบาทที่ยิ่งใหญ่ในการส่งเสริมการสร้างนิสัยรักการอ่าน เพราะเป็นสถาบันแรกที่จะปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กๆ บุคคลในครอบครัวไม่ว่าจะเป็น พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ผู้ปกครอง ล้วนมีบทบาทในการส่งเสริมให้ลูกหลานรักการอ่าน โดยเริ่มต้นจากการอ่าน “หนังสือสำหรับเด็ก” หรือ “หนังสือนิทาน” ให้เด็กฟังเพราะหนังสือเหล่านี้จะมีถ้อยคำและจังหวะที่ไพเราะ อ่อนหวาน นุ่มนวล และมีภาพประกอบสีสันทนสวยงามเป็นสิ่งที่กระตุ้นความสนใจเด็กได้เป็นอย่างดี และที่สำคัญครอบครัวจะต้องจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กได้สัมผัสกับ “การอ่าน” อยู่เสมอในชีวิตประจำวัน พ่อแม่หรือบุคคลในครอบครัวต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแล้วเด็กก็จะซึมซับนิสัยรักการอ่านตั้งแต่เด็ก (มีเดีย จุฬา, 2549 : 14)

ดังนั้น การปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน ไม่สามารถจะปลูกฝังได้ในระยะเวลาสั้น การสร้างนิสัยรักการอ่านให้ได้ผลนั้นจะต้องเริ่มตั้งแต่วัยเด็กโดยพ่อแม่ผู้ปกครองและครูเป็นผู้ปลูกฝังตลอดจนจัดสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่มีอิทธิพลให้เป็นปัจจัยส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน การสร้างนิสัยรักการอ่านมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของมนุษย์ ซึ่งจะต้องเริ่มจากการสร้างความสนใจในการอ่านของเด็ก และส่งเสริมการอ่านตั้งแต่ก่อนเข้าโรงเรียนในปัจจุบันวิทยาการต่างๆ เจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว มีนักวิทยาศาสตร์ นักจิตวิทยา นักการศึกษา และนายแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเรื่องเด็กทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศหลายคนได้ค้นพบว่า การสร้างความสนใจในการอ่านมีความสำคัญมากควรเริ่มตั้งแต่ขณะที่เป็นทารก อยู่ในครรภ์ของมารดาจึงจะได้ผลดีต่อสมองของเด็กทารก และเมื่อเด็กเติบโตขึ้นมากก็ต้องปลูกฝังและสร้างความสนใจในการอ่านไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งมีนิสัยรักการอ่านเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่จะทำให้ประสบความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียน ประสบความสำเร็จในชีวิตในหน้าที่การงาน และมีนิสัยรักการอ่านไปจนชั่วชีวิตและได้อธิบายถึงองค์กรที่มีบทบาทในการสร้างนิสัยรักการอ่าน (ฉวีวรรณ คูหาภินันท์, 2542 : 55) ดังต่อไปนี้

1. บ้านหรือครอบครัว การสร้างความสนใจในการอ่านต้องเริ่มที่บ้านก่อน บ้านเป็นสถานที่ที่เด็กจะเรียนรู้ได้ทั้งวัน ผู้ที่มีบทบาทมากที่สุดคือพ่อแม่ (โดยเฉพาะแม่) ผู้ปกครอง ญาติผู้ใหญ่ และพี่เลี้ยง การเตรียมความพร้อมให้แก่เด็ก สามารถเริ่มได้ตั้งแต่การพัฒนาทารกในครรภ์มารดาเป็นการเตรียมความพร้อมทั้งสมองและอารมณ์ เพื่อการเรียนรู้และการปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นด้วย

2. โรงเรียนเป็นสถานที่สำคัญรองจากครอบครัวที่จะต้องให้ความรักและความอบอุ่นเหมือนบ้าน รวมทั้งการเสริมสร้างความสนใจในการอ่าน โดยจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในรูปแบบต่างๆ เพื่อสร้างนิสัยรักการอ่าน ตลอดจนสร้างความสามารถหรือทักษะในการอ่านกับเด็กตามลำดับ ผู้บริหารโรงเรียนควรเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลในเรื่องการอ่าน โดยตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการอ่าน สนับสนุนให้มีห้องสมุดที่ได้มาตรฐานขึ้นในโรงเรียนและจัดให้มีมุมหนังสือในห้องเรียน โดยจัดสรรงบประมาณสำหรับห้องสมุดในการจัดซื้อหนังสือและวัสดุการอ่านรูปแบบต่างๆ อย่างเหมาะสมและพอเพียง นอกจากนี้ โรงเรียนควรจัดหาบรรณารักษ์ห้องสมุดที่มีความรู้ทางวิชาชีพมาบริหารจัดการห้องสมุด ให้ห้องสมุดมีทรัพยากรสารสนเทศได้มาตรฐาน สามารถสนับสนุนการเรียนการสอน และส่งเสริมการอ่านของนักเรียนในแต่ละระดับอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสร้างสภาพแวดล้อมที่เชิญชวนให้ครูและนักเรียนเข้ามาใช้ห้องสมุด จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์เชิญชวนเข้าไปอ่านหนังสือในห้องสมุด จัดนิทรรศการหมุนเวียนตามวันสำคัญต่างๆ อยู่ตลอดเวลา การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีของบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด มีส่วนช่วยสำคัญที่ช่วยดึงดูดความสนใจให้ผู้อ่านอยากเข้าไปอ่านในห้องสมุดเช่นเดียวกัน

นอกจากนี้ ห้องสมุดต้องจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการอ่านอย่างสม่ำเสมอ โดยบรรณารักษ์อาจเป็นผู้ดำเนินการเองหรือจัดร่วมกับครูในโรงเรียน ทั้งนี้ อาจจัดในชั้นเรียน ห้องสมุด ห้องประชุม หรือกลางแจ้ง เป็นต้น การร่วมมือระหว่างครูและบรรณารักษ์มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยปลูกฝังนิสัยรักการอ่านในเด็ก เช่น ครูผู้สอนที่นำกิจกรรมการอ่านของห้องสมุดมาช่วยในการสอน จะทำให้การเรียนรู้เป็นสิ่งที่น่าสนใจ ช่วยให้เด็กเข้าใจในเรื่องที่สอนได้อย่างรวดเร็วและช่วยสร้างทักษะการอ่านของเด็ก

3. ชุมชน มีบทบาทในการส่งเสริมการอ่านด้วยการจัดที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ศูนย์การเรียนรู้ และห้องสมุดประชาชน เพื่อบริการการอ่านให้แก่ชุมชน บางชุมชนอาจจะจัดห้องสมุดประชาชนสำหรับเด็กโดยเฉพาะ นอกจากห้องสมุดประชาชนแล้ว หอสมุดแห่งชาติก็มีบทบาทในการส่งเสริมการอ่านให้กับเด็ก มีห้องอ่านหนังสือสำหรับเด็ก มีห้องกิจกรรม มีชั่วโมงเล่านิทาน เล่าเรื่องหนังสือ มีการจัดกิจกรรมและการจัดนิทรรศการเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ

จากที่กล่าวมาข้างต้นนิสัยรักการอ่านเกิดขึ้นได้จากการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและเอื้ออำนวยให้เด็กรักการอ่านทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน สภาพแวดล้อมที่บ้านเกิดได้จากความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัว เช่น การได้อ่านหนังสือร่วมกันพูดคุยและแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่อ่าน การที่ลูกได้เห็นพ่อแม่ได้อ่านเป็นประจำ การให้ของรางวัลเป็นหนังสือและการสนับสนุนจากพ่อแม่ให้ลูกเลือกหนังสือเอง สำหรับสภาพแวดล้อมที่โรงเรียนก็มีส่วนสำคัญยิ่งในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ครูมีบทบาทเป็นอย่างมาก นับตั้งแต่การเป็นแบบอย่างที่ดีให้นักเรียนในเรื่องการอ่าน การจัดการเรียนการสอนที่ต้องใช้ทรัพยากรสารสนเทศจากห้องสมุด ในห้องเรียนมีมุมหนังสือ เพื่อให้นักเรียนได้อ่านเมื่อต้องการ รวมทั้งมีห้องสมุดที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน พร้อมทั้งมีบรรณารักษ์วิชาชีพที่จะทำงานร่วมกับครูผู้สอนที่จะส่งเสริมการอ่าน

5.3.3 ผลการศึกษารูปแบบการสร้างเสริมพฤติกรรมกรรมการอ่านของเยาวชนในจังหวัดเลย

จากการศึกษาพฤติกรรมกรรมการอ่านและปัจจัยที่ส่งเสริมการอ่านของเยาวชนในจังหวัดเลยพบประเด็นสำคัญที่สามารถนำไปเป็นแนวคิดในการพัฒนากิจกรรมสร้างเสริมการอ่านของเยาวชนในจังหวัดเลย กอปรกับผลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คณะผู้วิจัยจึงได้

พัฒนากิจกรรมที่สอดคล้องกับผลการศึกษาและเยาวชนทั้ง 3 ระดับ พร้อมทั้งตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขกิจกรรมโดยเยาวชนและผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้ 1) ระดับประถมศึกษา ชื่อกิจกรรม “นิทานทำมือ สีสรรสร้างสรรค์การอ่าน” ระดับประถมศึกษาปีที่ 3 2) ระดับมัธยมศึกษา ชื่อกิจกรรม “นักสืบวัยใส ใส่ใจการอ่าน” ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 3) ระดับอุดมศึกษา ชื่อกิจกรรม “One book one facebook” นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ซึ่งกิจกรรมสร้างเสริมการอ่านทั้ง 3 กิจกรรม เป็นกิจกรรมที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมให้ความสนใจและร่วมกิจกรรมทุกขั้นตอน จนสิ้นสุดกิจกรรม พร้อมทั้งได้สร้างสรรค์ผลงานจนเป็นที่น่าพอใจ ดังผลการประเมินการจัดกิจกรรมทั้ง 3 ระดับ พบว่า เยาวชนให้ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมและตั้งใจผลิตผลงานตามที่คณะผู้วิจัยขอความร่วมมือ จนทำให้แต่ละกิจกรรมมีชิ้นงานจำนวนมากเพื่อการแข่งขัน นอกจากนี้ เยาวชนทั้ง 3 ระดับ ยังให้ความสนใจในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมสร้างเสริมพฤติกรรมกรรมการอ่านร่วมกับเพื่อน ๆ ทำให้เกิดบรรยากาศในการส่งเสริมการอ่าน และเกิดแรงบันดาลใจในการอ่าน โดยสามารถต่อยอดความคิดที่ได้จากการอ่านไปสร้างสรรค์ผลงานได้ และที่สำคัญ เยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความเพลิดเพลิน สนุกสนาน และภูมิใจที่สามารถสร้างสรรค์ผลงานเข้าสู่การแข่งขันได้ กิจกรรมการแข่งขันก็ไม่ได้ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความเครียด แต่ตรงกันข้าม กิจกรรมทำให้เกิดความรัก ความสามัคคี ระหว่างเพื่อน ๆ น้อง ๆ พี่ ๆ เกิดบรรยากาศแห่งการพูดคุย แลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน ทั้งนี้เนื่องจาก กิจกรรมการสร้างเสริมพฤติกรรมกรรมการอ่านทั้ง 3 กิจกรรม เป็นกิจกรรมที่เกิดจากการศึกษาและการวางแผนอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการอ่านของคนไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนไทย ปัญหาและข้อจำกัดของการอ่าน สถานการณ์การอ่านทั้งในประเทศและต่างประเทศ การส่งเสริมการอ่าน ตลอดจนนโยบายภาครัฐเกี่ยวกับการส่งเสริมและการสร้างวัฒนธรรมการอ่านให้กับคนไทย เพื่อนำข้อมูลทั้งหมดมาสังเคราะห์แล้วนำไปสู่ข้อคำถามและประเด็นในการศึกษาพฤติกรรมกรรมการอ่าน ปัจจัยที่ส่งเสริมการอ่านของเยาวชนในภาคสนาม และการออกแบบกิจกรรมสร้างเสริมการอ่านร่วมกันระหว่างคณะผู้วิจัยและเยาวชนทั้ง 3 ระดับ การร่วมกันในการปฏิบัติกิจกรรมตลอดโครงการ สุดท้ายได้ร่วมกันประเมินผล การแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมในการปรับกิจกรรมครั้งต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อรศรี งามวิทยาพงศ์ (2553) ที่ศึกษา ปัจจัยส่งเสริมคนไทยให้มีวัฒนธรรมการอ่าน ที่พบว่า “การอ่านจะเกิดวัฒนธรรมได้ยาก หากกิจกรรมที่ส่งเสริมนั้นไม่ก่อให้เกิดผลจากจิตใจด้วย เช่น ความเพลิดเพลิน สุขใจ ภูมิใจ ฯลฯ เนื่องจากธรรมชาติของบุคคลจะแสวงหาความสุข กิจกรรมที่จัดไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม จึงต้องเอื้อให้เกิดความเพลิดเพลิน สุขใจ จากกิจกรรมในเบื้องต้นก่อน การมุ่งตรงไปที่การพยายามส่งเสริมให้อ่านมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จได้น้อย โดยเฉพาะในกลุ่มเป้าหมายที่ไม่คุ้นเคยกับการอ่าน หรือเห็นว่าการอ่านเป็นเรื่องน่าเบื่อมาก่อน”

นอกจากนี้กิจกรรมที่ใช้ในการสร้างเสริมพฤติกรรมกรรมการอ่าน เป็นกิจกรรมที่มีความหลากหลาย เหมาะกับวัยและระดับการศึกษาของเยาวชน เช่น กิจกรรมของเยาวชนระดับประถมศึกษา คือกิจกรรม “นิทานทำมือ สีสรรสร้างสรรค์การอ่าน” เป็นกิจกรรมที่เน้นการสร้างสรรค์ผลงานที่ต่อยอดจากการอ่าน เพราะเยาวชนในวัยนี้มีความสนใจเรื่องราวความเป็นมา ต้องการแบบอย่างในการปฏิบัติตาม ต้องการที่จะได้รับการส่งเสริมในการแสดงออก สำหรับหนังสือ สนใจ นิทานสุภาพ นิตานเทพนิยาย เรื่องราวที่เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของบุคคลสำคัญ เรื่องราวที่ชวนคิด ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวสอดคล้องกับความต้องการของเยาวชนในวัยนี้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยเรื่อง การสังเคราะห์งานวิจัยการอ่านในประเทศไทย ซึ่งเผยแพร่ระหว่างปี

พุทธศักราช 2544–2553 ของ นิภาภรณ์ โพธิ์ศรี และชลภัสส์ วงษ์ประเสริฐ (2557) ที่พบว่า นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่มีพฤติกรรมชอบอ่านหนังสือนิทาน หนังสือประเภทบันเทิง และหนังสือนอกเวลามากที่สุด สำหรับกิจกรรมของเยาวชนระดับมัธยมศึกษา คือ กิจกรรม “*นักสืบวัยใส ใฝ่ใจการอ่าน*” ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เน้นความสนใจเฉพาะบุคคล เน้นการใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้เกิดความคิดและการค้นหาคำตอบ ที่สำคัญเน้นกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อน ซึ่งสอดคล้องกับความสนใจของเยาวชนวัยนี้ คือ แสวงหาความเป็นอิสระ ความเป็นอิสระในการมีความสัมพันธ์กับเพื่อนทั้งเพศเดียวกันและต่างเพศ และเยาวชนวัยนี้คิดว่าโรงเรียนเป็นสถานที่ที่เขาจะได้ปรับปรุงสภาพภาพในชีวิตโดยการเข้าร่วมกิจกรรมและมีความสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ จะทำให้เขาเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ด้วยเหตุนี้เองทำให้เขายินดีที่จะสละเวลาเพื่ออ่านหนังสือ ทำงาน และยังคงแสวงหาวิธีการเรียนที่มีประสิทธิภาพ และความสัมพันธ์ที่ดีกับครูในโรงเรียน (Bower, Gordon H. and Ernest R. Hilgard, 1981) ดังนั้น ความสนใจในการอ่านหนังสือ ของเยาวชนในวัยนี้ จะนิยมอ่านหนังสือประเภทขบขันน้อยกว่าในวัยเด็ก ชายจะชอบหนังสือประเภทวิทยาศาสตร์ และการประดิษฐ์ ส่วนหญิงจะชอบหนังสือประเภทแฟชั่น โรแมนติก และชอบประเภทยินยาสมากกว่าตำรา ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยเรื่อง การสังเคราะห์งานวิจัยการอ่านในประเทศไทย ซึ่งเผยแพร่ระหว่างปีพุทธศักราช 2544 – 2553 ของ นิภาภรณ์ โพธิ์ศรี และชลภัสส์ วงษ์ประเสริฐ (2557) ที่พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาที่มีพฤติกรรมการอ่านหนังสือประเภทบันเทิง และหนังสือนอกเวลามากที่สุด

สำหรับกิจกรรมระดับอุดมศึกษา คือ กิจกรรม “*One book one facebook*” เป็นกิจกรรมที่เน้นความสนใจในการอ่านของเยาวชนเป็นเลือก เนื่องจากให้เยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมเลือกหนังสือที่อ่านด้วยตนเอง เน้นการวิพากษ์วิจารณ์หนังสือ และเน้นการแลกเปลี่ยนความคิดที่ได้จากการอ่านผ่านสื่อออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับพัฒนาการและความสนใจของเยาวชนวัยนี้ คือ เป็นวัยที่ต้องการความเป็นอิสระทั้งทางความคิด จะแสดงออกในส่วนที่เป็นความสามารถเฉพาะของตนชัดเจนขึ้น ดังนั้นจึงทำให้เยาวชนวัยนี้ เลือกอ่านหนังสือตามความสนใจของตนเอง อ่านเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ และอ่านตามบุคคลต้นแบบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุชาติา เชิดชูธรรม (2546) ที่ศึกษาเรื่องความสนใจในการอ่านของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อ่านหนังสือ โดยมีสาเหตุที่อ่านหนังสือคือ ความสนใจของตนเองและการรับรู้จากสื่อวัตถุประสงค์ในการอ่านหนังสือของนักศึกษาส่วนใหญ่มี 4 ประการ ได้แก่ อ่านเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ เพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และเพื่อเกิดความคิดและพฤติกรรมการอ่านหนังสือของเยาวชนดังกล่าวสอดคล้องสภาพสังคมในปัจจุบันที่เยาวชนให้ความสนใจการใช้สื่อออนไลน์เป็นจำนวนมาก สอดคล้องกับงานวิจัยนิภาภรณ์ โพธิ์ศรี และชลภัสส์ วงษ์ประเสริฐ (2557) ที่พบว่า นักศึกษาระดับชั้นอุดมศึกษามีพฤติกรรมการอ่านหนังสือพิมพ์กีฬา และการอ่านสิ่งพิมพ์ออนไลน์

5.3.4 ผลการประเมินการสร้างเสริมพฤติกรรมการอ่านของเยาวชนในจังหวัดเลย

5.3.4.1 ผลการประเมินการสร้างเสริมพฤติกรรมการอ่านระดับประถมศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในการเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของเยาวชนระดับประถมศึกษา พบว่า มีความสนใจในการอ่านโดยภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X}=3.72, S.D.=0.81$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ อ่านเพื่อการศึกษาและการทำรายงาน ($\bar{X}=4.18, S.D.=0.83$) ทั้งนี้เนื่องจาก ในปัจจุบันเด็กในวัยนี้ส่วนใหญ่ไม่มีเวลาว่างมากพอที่จะมีโอกาสได้เลือกอ่านหนังสือที่ตนเองสนใจ เพราะเวลาส่วนใหญ่ในแต่ละวันหมดไปกับการเรียนพิเศษในหลายวิชา วุ่นวายกับการทำรายงานที่ได้รับมอบหมายจากครูอาจารย์หลายท่านในเวลาเดียวกัน นอกจากนั้นยังต้องทำการบ้านอีกมากมาย เด็กๆ ที่เราพบเห็นในห้องสมุดและข้อมูลสถิติการเข้าใช้บริการห้องสมุดไม่ได้สรุปว่าเด็กเหล่านั้นมีนิสัยรักการอ่าน ส่วนใหญ่แล้วเด็ก ๆ เข้าไปเพื่อการค้นคว้าทำรายงานมากกว่าที่จะใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือเพื่อความสนุกสนานและเพลิดเพลิน กอปรกับเทคโนโลยีที่ทันสมัยน่าสนใจในปัจจุบันมีส่วนเบี่ยงเบนความสนใจของการอ่านไปอย่างน่าเสียดาย เด็กๆ ให้ความสนใจและใช้เวลาส่วนใหญ่หมดไปกับการเล่นเทคโนโลยีที่ทันสมัยในรูปแบบต่างๆ มากกว่าที่จะมาอ่านหนังสือ ดังนั้นวัตถุประสงค์หลักของการอ่านคือเพื่อการศึกษาและการทำรายงาน ซึ่งสอดคล้องกับ สุชาติ ชุมดวง (2553) ที่ศึกษาพฤติกรรมการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษา โรงเรียนดาราวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า สารสนเทศที่ชอบอ่าน คือ หนังสือเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ อ่านเพื่อแก้เหงา ($\bar{X}=3.49, S.D.=1.34$) ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจาก ความสนใจและความต้องการของเด็กมีความสนใจในตนเองลดน้อยลง เริ่มสนใจเพื่อนและสภาพแวดล้อมที่ห่างตัวออกไปได้มากขึ้น สนใจในเรื่องราวและความเป็นมาของสถานที่ บุคคลได้มากขึ้น ต้องการแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติ ตลอดจนแนวในการสืบเสาะที่จะรู้ความจริงทั้งหลาย สนใจนิทาน เรื่องราว และสามารถเล่าให้ผู้อื่นฟังได้ดีขึ้น เด็กวัยนี้ต้องการมีส่วนร่วมในการเล่น การทำงาน เอาใจเพื่อนฝูงได้มากยิ่งขึ้น และเริ่มจะมีเพื่อนที่ถูกใจ (ถูกคอ) กัน เด็กควรได้รับการส่งเสริมที่จะแสดงออกทางการเล่นเกม การกีฬา และการประดิษฐ์คิดค้นต่าง ๆ ดังนั้น จึงไม่อยู่ในวัยที่มีความเหงา การอ่านเพื่อแก้เหงา จึงเกิดขึ้นน้อยมาก

สำหรับด้านความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรม พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X}=4.37, S.D.=0.56$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สามารถนำความรู้ไปเผยแพร่/ถ่ายทอดแก่บุคคลอื่นได้ ($\bar{X}=4.53, S.D.=0.79$) ทั้งนี้ เนื่องจากกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน “นิทานทำมือ สื่อสร้างสรรค์การอ่าน” เป็นกิจกรรมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีส่วนร่วมกิจกรรมทุกขั้นตอน เริ่มตั้งแต่ได้ร่วมกันทำหนังสือทำมือ แต่งนิทานพร้อมวาดภาพประกอบนิทาน ร่วมพูดคุยและแลกเปลี่ยนกัน อ่านนิทานที่แต่ละคนแต่งขึ้น บันทึกความรู้ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนและได้จากการอ่านนิทานพร้อมทั้งให้คะแนนนิทานของเพื่อน เวียนกันอ่านจนครบทุกเล่มทุกเรื่อง และสุดท้ายร่วมกันสรุปคะแนน มอบรางวัลสำหรับนิทานที่ชื่นชอบ จากการร่วมกิจกรรมดังกล่าว ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง สามารถซึมซับความรู้ จนสามารถจดจำและนำความรู้ไปถ่ายทอดได้อย่างแม่นยำ

5.3.4.2 ผลการประเมินการสร้างเสริมพฤติกรรมการอ่านระดับมัธยมศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในการเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของเยาวชนระดับมัธยมศึกษา พบว่า มีความสนใจในการอ่านโดยภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X}=3.89, S.D.=0.65$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ อ่านเพื่อหาความรู้เพิ่มเติม ($\bar{X}=4.25, S.D.=0.81$) ทั้งนี้เนื่องจาก การดำรงชีวิตของเด็กในวัยนี้ ล้วนเกี่ยวข้องกับการอ่านเป็นอย่างมาก เยาวชนไทยในปัจจุบันมีความคิดความสามารถที่ต่างไปจากอดีต ทั้งในเรื่องของความคิดสร้างสรรค์ ความเป็นตัวของตัวเอง ความคิดที่เป็นอิสระ และรับรู้ชีวิตของตนจะสามารถพัฒนาไปในทางที่ดีได้ ก็ต่อเมื่อมีความรู้ความสามารถในการอ่านเป็นอย่างดี โดยต้องศึกษาค้นคว้าและฝึกฝนทักษะในการอ่านด้วย จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะพัฒนาตนเองให้สนใจการอ่าน และต้องอ่านเพื่อให้สามารถติดตามความเคลื่อนไหว ความก้าวหน้าต่าง ๆ ให้ทันต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนไป ดังนั้น เยาวชนในยุคปัจจุบันจึงมีความสนใจที่จะอ่านเพื่อหาความรู้เพิ่มเติมจากความรู้ที่ได้รับในห้องเรียน สอดคล้องกับนัยนา อรรถนาท (2544 : 32-34) ที่ได้ศึกษาความสนใจและความต้องการในการอ่านของเด็กวัย 6-17 ปี สรุปไว้ว่า “...เด็กอายุระหว่าง 15-17 ปี ความสนใจในการอ่านเริ่มเป็นผู้ใหญ่ขึ้น ทั้งเด็กชายและเด็กหญิงเริ่มอ่านหนังสือตามความต้องการของโรงเรียน สังคม และรสนิยมของตนเอง เด็กชายมักชอบเรื่องเกี่ยวกับวิชาการ งานอดิเรก และการทดลอง เด็กหญิงชอบอ่านนวนิยาย...”

ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ อ่านเพื่อแก้เหงา ($\bar{X}=3.47, S.D.=1.21$) ทั้งนี้เนื่องจาก เมื่อเกิดความเหงา เด็กในวัยนี้มักจะหาวิธีแก้เหงาด้วยวิธีอื่น เช่น พูดคุยกับเพื่อน ทำกิจกรรมที่ตนเองสนใจ เช่น เล่นกีฬา ท่องเที่ยว ฯลฯ มากกว่าการแก้เหงาด้วยวิธีอ่านหนังสือ เพราะความเหงานั้นเป็นสิ่งชั่วคราว ไม่ใช่สิ่งถาวร บางคนก็เกิดขึ้นบ่อย ๆ บางคนก็นาน ๆ ครั้ง ดังนั้น เด็กวัยนี้ส่วนใหญ่เป็นวัยเรียน มีเพื่อนฝูงมากมาย มีกิจกรรมทั้งที่โรงเรียนและชุมชน ความเหงาจึงเกิดขึ้นกับเด็กวัยนี้น้อยมาก และเมื่อเกิดขึ้นแล้วก็อยู่ไม่นาน ดังนั้น การอ่านหนังสือของเด็กวัยนี้ จึงอ่านเพื่อเหตุผลอื่นมากกว่าการอ่านเพื่อแก้เหงา สอดคล้องกับ ผลการศึกษาของ ศรีศักดิ์ จามรมาน และคณะ (2556) พบว่า พฤติกรรมการหาเพื่อนใหม่ที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อนผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของวัยรุ่นสูงสุด 5 อันดับแรก คืออยากมีเพื่อนเพิ่ม แก้เหงา หาคู่/แฟน หาเพื่อนที่ชอบหรือสนใจในเรื่องเดียวกัน และเล่นเกม ตามลำดับ

สำหรับความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรม พบว่า เยาวชนมีความพึงพอใจการเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X}=4.13, S.D.=0.52$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการเรียนวิชาอื่นได้ ($\bar{X}=4.48, S.D.=0.83$) ทั้งนี้เนื่องจาก การเข้าร่วมกิจกรรมการอ่าน ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้อ่านเรื่องราวต่างๆ ได้พัฒนางานคำศัพท์ สามารถเชื่อมโยงความหมายของศัพท์แต่ละคำ โดยการอ่านพบบริบทของศัพท์อื่นๆ ในประโยคเดิม ผู้อ่านก็จะได้ประโยชน์จากการอ่าน และสามารถต่อยอดความคิดออกไปได้เรื่อย ๆ นอกจากนี้ การเรียนรู้ทุกรายวิชาต้องอาศัยการอ่านเป็นพื้นฐานสำคัญ หากผู้เรียนมีทักษะการอ่านที่มีประสิทธิภาพ ก็จะทำให้การเรียนรู้รายวิชานั้น มีประสิทธิภาพไปด้วย ดังนั้น การเข้าร่วมกิจกรรมการอ่าน ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้พัฒนาทักษะการอ่าน เห็นความสำคัญของการอ่านและคุณค่าของการอ่าน

5.3.4.3 ผลการประเมินการสร้างเสริมพฤติกรรมการอ่านระดับอุดมศึกษา

จากการดำเนินงานกิจกรรมสร้างเสริมพฤติกรรมการอ่านเยาวชนระดับอุดมศึกษา “One book one facebook” ตั้งแต่การชี้แจงให้เยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมเข้าใจในวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย กิจกรรมการเลือกหนังสือ การนำเสนอหนังสือที่ตนเองสนใจ กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านสังคมออนไลน์ จนกระทั่งการประกวดและตัดสินผลงาน คณะผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง โดยการสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมและการสัมภาษณ์หลังจากสิ้นสุดกิจกรรม พบว่า เยาวชนมีความคิดต่อกิจกรรมและมีพฤติกรรมการอ่านที่เปลี่ยนไป ดังนี้ คือ 1) เพิ่มประสบการณ์ด้านการอ่าน 2) เกิดแรงบันดาลใจในการอ่าน 3) ได้เรียนรู้รูปแบบในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านสังคมออนไลน์ 4) ได้เรียนรู้เทคนิคและรูปแบบในการนำเสนอหนังสือน่าอ่าน และได้ต่อยอดความคิดในการออกแบบในการนำเสนอหนังสือที่น่าสนใจ และ 5) มีนิสัยรักการอ่าน ทั้งนี้เนื่องจาก กิจกรรม“One book one facebook”เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการอ่านโดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social network) และ Facebook (www.facebook.com) เป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ชนิดหนึ่งที่ย่อยต่อการเข้าถึง จึงทำให้ได้รับความนิยม เป็นที่ยอมรับจากคนทั่วโลก รวมถึงผู้ใช้บริการของประเทศไทยที่มีอันดับการเติบโตสูงเป็นอันดับ 2 ของโลก โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่น ที่มีพฤติกรรมความหลงใหล (System addiction) และการติดการใช้งาน (System stickiness) เป็นผลมาจากการรับรู้ความเพลิดเพลิน (Perceived enjoyment) และอิทธิพลทางสังคม (Social influence) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า การที่กลุ่มวัยรุ่นมีความเพลิดเพลินในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ จนทำให้เกิดความรู้สึกชื่นชอบและสนุกสนาน รวมถึงเป็นการทำตามกระแสนิยม จึงทำให้อัตราในการใช้เพิ่มขึ้นจนเกิดเป็นการติดการใช้งาน และอาจทำให้เกิดความรู้สึกกังวลหรือหมกมุ่นว่าจะต้องเข้าไปใช้งานอีกจนกลายเป็นความหลงใหลจนผิดปกติ ดังนั้นการใช้สื่อดังกล่าวเพื่อส่งเสริมการอ่านให้กับเยาวชน จึงทำให้ได้รับความสนใจจากเยาวชนและเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความกระตือรือร้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรศรี งามวิทยาพงศ์และคณะ (2553) ที่ตั้งข้อสังเกตและให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า “การดำเนินการวิจัยเพื่อแสวงหาความรู้ที่จะสร้างนวัตกรรมมาสนับสนุนการสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่านที่ตามทันการเปลี่ยนแปลงของสื่อใหม่ (New media) การที่ความสัมพันธ์ทางสังคมเป็นปัจจัยจำเป็นของการสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน การวิจัยส่งเสริมการอ่านให้สอดคล้องกับชุมชนออนไลน์ หรือ สื่อสังคม (Social media) จึงน่าจะมีประโยชน์และสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงของการพัฒนาวัฒนธรรมการอ่านในปัจจุบันและอนาคตด้วย”

จากการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากผลการศึกษา สามารถพัฒนาเป็นรูปแบบในการสร้างเสริมพฤติกรรมการอ่านของเยาวชนในจังหวัดเลย โดยรูปแบบดังกล่าวตั้งอยู่บนพื้นฐานของผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการอ่านและพฤติกรรมการอ่านของเยาวชนในปัจจุบัน ผ่านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านแบบมีส่วนร่วม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน จนเกิดเครือข่ายเยาวชนนักอ่านและเกิดพฤติกรรมหรือนิสัยรักการอ่านในที่สุด ดังนั้น รูปแบบที่ได้จึงเป็นรูปแบบที่เกิดจากการศึกษาและพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน และแต่ละขั้นตอนของการศึกษานั้น เปิดโอกาสให้ผู้มี

ส่วนได้ส่วนเสียจากการวิจัยได้เข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่การออกแบบของกิจกรรม การประเมินกิจกรรม และการสะท้อนผลเพื่อสรุปผลกิจกรรม

5.3.5 ผลการสร้างเครือข่ายเยาวชนนักอ่านในจังหวัดเลย

การสร้างเครือข่ายมีหลากหลายรูปแบบ เช่น การศึกษาดูงาน การฝึกอบรม การพัฒนาผู้นำ การศึกษาแบบเจาะลึกในพื้นที่ และการถอดบทเรียนร่วมกัน ตลอดจนความเป็นเครือข่ายในสังคมยุคใหม่ เช่น เครือข่ายอินเทอร์เน็ต เครือข่ายทางอากาศของวิทยุ เป็นต้น แต่สำหรับการสร้างเครือข่ายเยาวชนนักอ่าน โดยใช้รูปแบบกิจกรรมการเข้าค่ายที่มีฐานการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมกิจกรรมการอ่านที่หลากหลาย ทำให้เยาวชนทั้ง 3 ระดับ คือ ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ว่าเป็นแบบอย่างและให้คำแนะนำแก่น้อง น้องก็ได้แบบอย่างจากพี่ ตลอดจนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตลอดการเข้าค่าย ซึ่งแนวคิดดังกล่าวนี้ เกิดจากการระดมความคิดเห็นระหว่างนักวิจัยกับตัวแทนเยาวชนทั้ง 3 ระดับ และร่วมกันวางแผนเพื่อจัดกิจกรรม โดยให้ชื่อโครงการว่า “ค่ายเยาวชนยุคใหม่ ใฝ่ใจการอ่าน” เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันที่หลายหน่วยงานรณรงค์เรื่องการอ่านของเยาวชน และเพื่อเตรียมความพร้อมของเยาวชนสู่ประชาคมอาเซียน และสอดคล้องกับแนวคิดของการจัดค่ายการเรียนรู้ดังนี้ คือ “ค่าย” ื่อต่อการออกแบบและการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างจากการเรียนการสอนในห้องเรียน กล่าวคือ การเปลี่ยนแหล่งของความรู้ เปลี่ยนบริบทการเรียนรู้ จากการเรียนรู้จากตำราเรียนและครูสู่การเรียนรู้จากผู้อื่น ๆ และจากสถานการณ์จริง และที่สำคัญคือ ได้ลงมือปฏิบัติการด้วยตนเองจากสถานที่ในห้องสี่เหลี่ยมสู่โลกกว้างที่ไม่มีที่สิ้นสุด มีกระบวนการคิด วิเคราะห์ และการเชื่อมโยงมากขึ้น ซึ่งนับเป็นปัจจัยที่กระตุ้นให้เด็กเกิดความกระหายต่อการเรียนรู้และรับรู้ได้ดียิ่งขึ้น ตลอดจนมีใจจดจ่อและตื่นตัวต่อกระบวนการเรียนรู้นั้น ๆ อันส่งผลให้เด็กสามารถเรียนรู้ได้มากยิ่งขึ้น การเข้าค่ายเป็นช่วงเวลาที่เด็กจะได้รับประสบการณ์ตรงจากการอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ การสร้างประสบการณ์ใหม่ การใช้ประสบการณ์เชิงบวกในการเรียนรู้ ทำให้เด็กเกิดความประทับใจ และมีแรงบันดาลใจ เช่น การได้ค้นพบความสามารถของตนเอง มีโอกาสแสดงออก เสริมความไฝ่ฝันใน “สิ่งที่ดีกว่า” ที่เป็นจริงได้ ส่งผลให้เด็กเกิดการเปลี่ยนแปลงความเชื่อ ความคิด และพฤติกรรม เกิดความนับถือตนเอง เป็นการเปลี่ยนแปลงจาก “ภายใน” ในระดับบุคคล (สุดาวรรณ เครือพานิช, 2553 : 1) และสอดคล้องกับผลการจัดกิจกรรมค่ายรักการอ่าน ที่เป็นกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ที่เร้าใจ ทำหายความสามารถ ความสนใจ รวมทั้งมีความหลากหลาย ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมีความสุข และเป็นกิจกรรมที่เน้นให้ได้ปฏิบัติจริง สามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ในการจัดกิจกรรมค่ายรักการอ่าน ไม่ได้มีแต่กิจกรรมส่งเสริมการอ่านเท่านั้น ทั้งนี้เพราะการจัดกิจกรรมค่ายรักการอ่าน คือ การจัดการกับสมาชิกในค่ายให้รู้จักการดำเนินชีวิตเป็นหมู่คณะ โดยให้ร่วมกิจกรรมต่างๆ ให้รู้จักช่วยตนเอง ช่วยหมู่คณะ และรู้จักระเบียบวินัย ซึ่งจะเห็นได้จากผลการประเมินความพึงพอใจผู้เข้าร่วมโครงการทั้ง 3 ระดับ พบว่า มีความพึงพอใจการเข้าร่วมโครงการ และการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก ระดับประถมศึกษา ($\bar{X}=4.22, S.D.=0.59$) ระดับมัธยมศึกษา ($\bar{X}=4.29, S.D.=0.47$) และระดับอุดมศึกษา ($\bar{X}=4.19, S.D.=0.41$)

5.4 ข้อเสนอแนะ

5.4.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

5.4.1.1 เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ครอบครัว โดยเฉพาะพ่อกับแม่ เป็นปัจจัยสำคัญต่อการสร้างพฤติกรรมการอ่านของเยาวชน ดังนั้น สถาบันครอบครัวและสถาบันที่เกี่ยวข้องควรจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ครอบครัวได้ตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการอ่านต่อการพัฒนาเยาวชน โดยกิจกรรมดังกล่าวต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เยาวชน นักวิชาการ นักพัฒนา และบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์สูงสุดและความยั่งยืนของกิจกรรม

5.4.1.2 ปัจจัยด้านสถาบันการศึกษา เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการสร้างเสริมพฤติกรรมการอ่านของเยาวชน มีความสำคัญรองลงมา ดังนั้น บทบาทสำคัญของสถาบันการศึกษาคควรมีดังต่อไปนี้

- 1) สถาบันการศึกษาควรกำหนดนโยบาย กำหนดกิจกรรม และโครงการ เพื่อส่งเสริมการอ่านของนักเรียน นักศึกษาอย่างต่อเนื่อง
- 2) ควรมีผู้รับผิดชอบหรือคณะกรรมการส่งเสริมการอ่านระดับสถาบัน โดยมีการดำเนินงานและติดตามผลการปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรม
- 3) ส่งเสริมให้คณาจารย์และนักเรียน นักศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย วางแผนการดำเนินงาน และติดตามผล
- 4) ควรมีกิจกรรมการแข่งขันเกี่ยวกับการอ่าน มีการให้ขวัญกำลังใจและเชิดชูนักเรียน นักศึกษาที่มีนิสัยรักการอ่านและมีผลงานที่เกิดจากการอ่าน
- 5) สถาบันการศึกษาสร้างบรรยากาศเพื่อส่งเสริมการอ่าน เช่น การจัดมุมการอ่าน การจัดแหล่งเรียนรู้ เป็นต้น
- 6) สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องผลิตสื่อและประชาสัมพันธ์ เพื่อส่งเสริมการอ่านอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
- 7) สถาบันการศึกษาควรประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน องค์กรเอกชน เพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่อง

5.4.1.3 แหล่งเรียนรู้ เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการสร้างเสริมพฤติกรรมการอ่านของเยาวชน ดังนั้น รัฐบาลควรให้ความสำคัญ สนับสนุน ส่งเสริม ให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชน จัดให้มีแหล่งเรียนรู้และสารสนเทศเพื่อการอ่านในสถานที่ต่างๆ เช่น ในที่ทำงาน สถานีรถไฟ ศูนย์การค้า เป็นต้น เพื่อสร้างบรรยากาศการอ่านให้กับเยาวชนและประชาชนทั่วไปเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้สะดวกและง่ายต่อการอ่านมากขึ้น

5.4.1.4 รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมสนับสนุนให้รางวัล และประชาสัมพันธ์ ให้แก่บุคคลที่เป็นต้นแบบการอ่านอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง เพราะเยาวชนเป็นวัยที่มักจะมีบุคคลต้นแบบของตนเอง และชอบเลียนแบบบุคคลที่ตนเองชื่นชอบ ซึ่งอาจจะเป็น นักร้อง ดารา นักกีฬา เป็นต้น

5.4.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัย

5.4.2.1 การศึกษารูปแบบการพัฒนานักอ่านและนิสัยรักการอ่านที่ยั่งยืน

5.4.2.2 การศึกษาแนวทางในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนและนักศึกษา ระดับอุดมศึกษา

5.4.2.3 การศึกษา Best practice ด้านการอ่าน กรณีศึกษานักเรียนและนักศึกษา
ที่มีนิสัยรักการอ่าน

5.4.2.4 ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักศึกษา

5.4.2.5 รูปแบบการเสริมสร้างนิสัยรักการอ่านของเยาวชนด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น

5.4.2.6 การศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการอ่านของเยาวชนในกลุ่มประเทศ

อาเซียน